

Dile Kolanen (vasemmalla), Hannele Tilles ja Risto Kolanen muistavat hyvin, kun Apollo-yhtye oli alakerrassa kuvattavana vuonna 1969.

Suomalaisen viihteen viaton aikakausi

Alvar Kolanen kuvasi suomalaisia julkiksia 1950-luvun lopulta 1970-luvulle.

Matti Tieaho
KOTKA. Hannele Tilles (omaa sukuaan Kolanen) muistelee kaihoisesti aikaa 1960-luvulla, ennen kuin hänen isänsä, mainoskuvaaja **Alvar Kolanen** perusti studion Helsingin Pitäjämäkeen. Tätä ennen isä otti kuvia kotinsa alakerrassa, ja Hannele Tilles näki usein suomalaistähtiä ihailijoita jonottamassa kotinsa ulkopuolella.
 – Kun dannyt ja kirkat tulivat Jorvaksen, teinit olivat jonossa pihalla, Tilles muistelee.

Hänen nuorin veljensä **Dile Kolanen** muistelee lentäneensä studioista pihalle monta kertaa vuonna 1969, kun Apollo-yhtyeen Harri Saksala, Edvard Vesala, Eero Lupari ja Heimo Holopainen maalasivat useita tunteja alastomia vartaloltaan isän valokuvasesiota varten. Syntyi kuva, joka on kestänyt aikaa paremmin kuin super-tähtien bändi.

ALVAR KOLASEN (1921-2007) keskimäinen lapsi **Risto Kolanen** perustelee näyttelyä lyhyesti: – Halusimme tuoda tunnettujen kuvien tuntemattoman tekijän esille.

Kun näyttely ensimmäisen kerran oli esillä viime vuoden lopulla Helsingissä, Kolasen kuvaamaa aikakautta 1950-luvulta 1970-luvulle kuvattiin suomalaisen viihteen viattomaksi aikakaudeksi. Kolanen kuvasi melkein kaikki tuon aikakauden viihde- ja muotimaailman tähdet Suomessa. Myös ulkomaan tähdet Paul Ankan Linnanmäen keikasta lähtien (1959) Gary Glitteriin tuli uran aikana ikuistettua.

Kolaseen tuotanto koostuu PR-kuvista, levyjen ja viikkolehtien kansista, elokuvien ja tv-ohjelmien still-kuvista ja perinteisimmistä dokumenttikuvista. Kolanen taltioi tavastavasti muun muassa suomalaisia elokuvan ja televisio-ohjelman tekoja kulissien takaa.

Hän oli paikalla myös silloin, kun esimerkiksi kulta-aikaansa elävän Syksyn sävel -kilpailun palkintoja jaetaan. Kotkassa on esillä muun muassa kil-

pailun vuonna 1975 voittanut **Erkki Liikanen** tunnetussa lammashahkareuhkassaan.

Kun dannyt ja kirkat tulivat Jorvaksen, teinit olivat jonossa pihalla.

Hannele Tilles

ITSEOPPINUT VALOKUVAAJA

Alvar Kolanen kuvasi aluksi tähtiä varsinaisen leipätyönsä ohella. Hän oli tukkumyyjänä Levytussa 1960-luvulle, jolloin harrastuksesta tuli päätyö, ja Kovanen pääsi vuoteen 1974 mennessä kuvaamaan lähes kaikki senaikaiset tähdet Suomessa. Sen jälkeen työkyky meni aivoalvauksen myötä.

Hannele Tilles, Dile ja Risto Kolanen ovat käyneet läpi lähes 40000 negatiivia rakentaessaan näyttelyä, joka pursuaa suomalaisviihteen viattoman aikakauden tähtiä. Kotkan näyttelyyn he keräsivät kuvia erikseen seutukunnan suurista tähdistä Juha Vainiosta, Erkki Liikasesta, Tapani Kansasta ja Reijo Taipaleesta. Esillä on kuutisenkymmentä

Nämäkin ovat nyt näkyvillä

- Irwinin kuuluisa levyngansi, jossa hän polttaa karvaturkissaan sikaria
- Vieno Kekkosen sensuroitu singlekansi, jossa hän makaa vuoteella jalat seinälle nostettuna
- Apollo-yhtyeen jäsenet alasti iho maalattuna
- Juha Vainion puhutteleva puolilähikuva sivuvalossa
- Tamara Lund ajattoman viefkehänä baarijakkaraalla
- Laila Kinnunen keltaisissa bikineissä hivelemässä sormella huultaan

kuva. Lisäksi paikalla on digiluppi, jossa näkyy noin 150 kuvaa digitaalisesti.

Kotkan jälkeen näyttely siirtyy Tampereelle ja Mikkeliin. Kolasen lapset ovat julkaisseet myös kirjan Tähdet tuikkivat Olavi Virrasta Irwiniin.

Alvar Kolasen valokuvat esillä Kotkan Valokuvakeskuksessa 22.5. saakka.

Alvar Kolanen (1921-2007) omakuva.

Ekoveikka kiertää polkupyörällä

Ympäristöteatteri käsittelee ympäristöä ja ottaa sen huomioon omassa ratkaisussaan.

Päivi Taussi
KOTKA. Ekoveikka sai alkunsa **Tuomo Kostianin** harmittelemasta. Kiertueteatterimies Kostian rupesi nimittäin miettimään, kuinka hän muka voisi toteuttaa ”mene pyörällä töihin” -ajatusta. Sitten hän keksi.
 – Olin silloin työttömänä ja menin keskustelemaan ideasta ohjaajan kanssa.

Ohjaaja syytti, lapsille suunnattu ympäristöaiheinen näytelmä syntyi, ja nyt esittäjä ja varusteet kulkevat paikasta toiseen polkupyörällä – ainakin melkein.

– Turusta Kouvolaan tulin junalla, Kostian tunnustaa. – Mutta sieltä polkaisin tänne. Kotkasta poljen Punkaharjulle ja Savonlinnaan. Kilometrejä tulee jotain 240 minun valitsemani reitin mukaan.
 Kahden päivän keikalle

Tuomo Kostian esittelee Romu-Reiskan olomuotoa: elämäntapantiaanin päähine on tehty karvahatusta ja kuivuneista tusseista, parta vanhasta vappuviuhkasta.

Kotkaankin Kostian kuulema olisi tullut pyörällä, jos

etappi olisi sovittu järkevästi, niin että edellinen paikka oli-

si ollut sopivamman matkan ja ajan päässä.

Eikka Ekoveikka

- Esitys on osa Linnateatterin ympäristöhanketta.
- Valmistamista ovat tuoneet Jenny ja Antti Wihurin rahasto, Suomen kulttuurirahasto ja Varsinais-Suomen taidetoimikunta.
- Käsikirjoitus on Tuomo Kostianin ja Sami Rannilan. Rannila on ohjaa, Kostian esittää ja vastaa muun muassa musiikista

TUOMO KOSTIANIN ja **Sami Rannilan** tuottama esitys on osa turkulaisen Linnateatterin ympäristöhanketta. Kostian esittäytyy, että hän on näyttelijä, äänimies, tekninen henkilö ja kiertueen järjestäjä. Rannila on ohjaaja ja lisäksi Linnateatterin ympäristöteatterivastaava.

Kostian ja Rannila ovat miettineet, mikä on ympäristöä säästävää tapa tehdä teatteria. Yksi vastaus on liikumistapa. Toinen on lavas-

etus ja puvustus. Turkulainen osuuskunta Melkei Design on suunnitellut ne kierrätysmateriaaleista. Kostian soittaa esityksessä nokkahuilua, jonka hän on itse rakentanut PVC-putkesta, rintapumpusta ja puupalasta.

Eikka Ekoveikan aihe on ympäristön säästäminen ja kulutuksen vähentäminen. Ensin Eikan nimi on kyllä Ökyveikka, mutta kun hän näkee unen, hän huomaa maailmaa tuhoavien tekojen seuraukset ja muuttuu. Tekijät sanovat, että he eivät halua saarnata, vaan uskoa katsojien oivallusten ja huumorin voimaan.

ESITYS VALMISTUI huhtikuun alkupuolella, ja Kostianin on tarkoitus pyöräillä syyskuun puoliväliin saakka.

– Jos on vähän väsynyt olo, on esityksessä rennompi. Silloin ei ota turhia paineita, vaan nauttii. Ei mieltä sitä, meneekö esitys teknisesti täysin oikein, vaan sitä, onko katsojilla hyvä tunnelma.

Wagner-tulkki Anita Vätkki kuoli

Risto Jussila
HELSINKI. Maamme kirkkaimpiin oopperatähtiin lukeutunut **Anita Vätkki** on kuollut. Hän kuoli keski-ikäkköiltä Laakson sairaalassa Helsingissä pitkän sairauden jälkeen 84-vuotiaana. Hän oli syntynyt 25. lokakuuta 1926 Sääksmäellä.

Uransa aikana sopraano Vätkki esiintyi maailman johtavien oopperatalojen lavoilla. Oopperan maailmankartalle hän nousi 1960-luvulla. Hänet tunnettiin etenkin vaativista Wagner-tulkinnostaan. New Yorkin Metropolitanin ja Wienin valtionoopperan lavoilla hän hurmasi muiden muassa Lentäväsä hollandilaisessa, Toscan ja Die Walküre eli Valkyriä -oopperan Brünnhildin roolissa. Useana kesänä hän vieraili Bayreuthin musiikkijuhlilla. Vätkki oli kolmas suomalainen naislaulaja, jonka ura huipentui Metropolitanissa.

EEVA HIRVENSAALO kirjoittaa Kansallisbiografiassa, että Vätkin musikaalisuus periytyi isän puolelta. Tytär tapaili jo parivuotiaana korvakuurolta säveliä, joita isä soitti haitarilla.

Teatteriuansa Vätkki aloitti 1940-luvulla Kotkan työväenteatterissa ja

sen jälkeen Vaasan suomalaisessa teatterissa. Koska hänellä oli tarkka sävelkorva ja huikea lauluääni, hänelle lankeasivat kuin luonnostaan oopperaprimadonnan roolit. Säännölliset lauluopinnot hän aloitti 1950-luvulla. Ensikonsertin hän piti syksyllä 1954.

SAATUAAN HYVÄT arvostelut Vätkki ilmoittautui suomalaisen oopperan koelauluun. Hänet kiinnitettiin oopperan solistiksi. Ensimmäisenä roolinaan hän laulo nimiosan Emmerich Kälmänin operetissa kreivitär Mariza. Hänen suuri läpimurtonsa syntyi alkuvuodesta 1957 nimiroolissa Puccinin oopperassa Tosca.

Vätkin maine levisi, ja niin virta vei ulkomaisille teatterilavoille. Ensin oli vuorossa Tukholman kuninkaallinen teatteri ja sitten Lontoon Covent Gardenin kuninkaallinen ooppera. Vierailukutsu Metropolitanin tuli vuonna 1962, ja menestys oli taattu. 1960-lopulla Vätkki vieraili muiden muassa Savonlinnan oopperajuhlilla ja Suomen kansallisoopperassa.

Uransa lopulla Vätkki tuli tunnetuksi musiikkipedagogina Sibelius-Akatemiasa. Tälläkin saralla hän näytti kansainvälistä mainetta. STT

Lehtikuva/Marja Airio

Suomalaisten oopperalaulajien kirkkaimpiin tähtiin kuulunut Anita Vätkki kuoli keskiviikkona pitkän sairauden jälkeen 84-vuotiaana.

Taidehallissa esillä suomalaista muotiglamouria

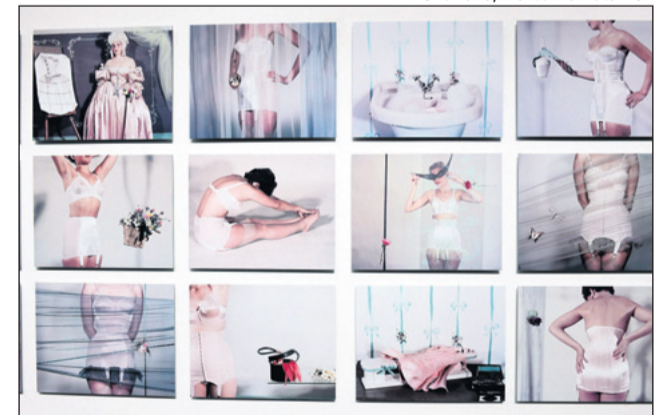
HELSINKI. Suomalaisen muotikuvauksen ”grand old lady” **Claire Ahon** mittavaa tuotantoa on nähtävissä Helsingin Taidehallissa avatussa näyttelyssä. Esillä on värilennoista, glamouria ja todellista 1950- ja 1960-lukujen retroa.

Tyylin aika – Muotia, mainoksia ja kansikuvia 1950–1967 -näyttely tarjoaa huikean näkymän tuon ajan muotiin ja tyyliin. Eikä Suomessa ollut juuri julkiksia, jotka eivät olisi olleet Ahon kuvata-

tavina. Näyttelyssä voi nähdä esimerkiksi kestojukkis **Lenitan Airiston** 17-vuotiaana Suomen neitona ensimmäisessä kansikuvassaan.

Ahon ei tarvinnut haalia kuvattavia; hänen luokseen hakeuduttiin. Aho aloitti kuvaajanuransa jo vuonna 1941. Tuolloin hän kuvasi isänsä Rolleiflexillä lampaan, joka söi isosta kattilasta puuroa. Hän kertoi näyttelyn avajaisissa kuvaavansa edelleen joka päivä – 85-vuotiaana. STT

Lehtikuva/Martti Kainulainen

Valokuvaaja Claire Ahon Figura-alusajien kuvasarja.

Sofi Oksasen natsiviittaukset puhuttavat

HELSINKI. Kirjailija **Sofi Oksanen** kritisoi italialaislehden haastattelussa voimakkaasti perussuomalaisen kulttuuripolitiikkaa. Oksanen vertaa puolueen puheenjohtajan **Timo Soinin** linjauksia natsien näkemysiin.

– Taiteen ja kulttuurin alalla hänen ajatuksensa juontavat suoraan Hitleriin, Oksanen sanoo La Repubblica -lehden haastattelussa.

Asiasta kertovat Ilta-Sanomata ja Itälehti. La Repubblica mukaan Oksanen olisi ollut myös

hämmästynyt siitä, että puoli miljoonaa hänen maanmiestään äänestä puoluetta, jonka inspiraationlähde on Hitler. Ilta-Sanomille kirjailija kiistää kommentoiteensa suomalaisten äänestyskäyttäytymistä.

– Minulla ei ole mahdollisuutta tarkistaa, mitä Italiassa kirjoitetaan, Oksanen toteaa.

Haastattelu oli osa juttua, jossa käsiteltiin ääri-oikeistolaisen liikkeiden nousua Euroopassa. STT